

ÜNİVERSİTE GİRİŞ SINAVINA HAZIRLANMAK İÇİN BİR ÖZEL DERSANĖYE DEVAN EDEN ÖĞRENCİLERE UYGULANAN "ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU'NUN" SONUÇLARI*

Doç.Dr. Adnan KULAKSIZOĞLU **

Ergenlik dönemi genel olarak çocukluktan yetişkinliğe geçişte bir ara dönem şeklinde düşünülmektedir. Ergenlik çocukluk çağından sonra cinsel olarak farklılaşma ile başlayan ve boyca-bedence büyüme, sosyal ve duygusal olarak gelişmeyi içeren ve 11-21 yaşları arasında olduğu kabul edilen bir evredir. Gençlik, yaş itibariyle ergenlikten daha geniş bir kesimi kapsayan çağa verilen isimdir. Ergenlik ise daha çok insanın biyolojik ve psiko-sosyal değişim içinde olduğu özel bir çağdır.

Genç nüfusunun en kalabalık olduğu ülkelerden birisi Türkiye'dir. 1990 yılı itibariyle tahmini genel nüfus 56.570.000 olarak alındığında, bunun yaklaşık % 22'si ergenlik çağı olan 12-21 yaşları arasındadır.

Bu yaşlar aynı zamanda okullu gençler için ortaokul, lise ve üniversite yıllarını kapsar. Bu yıllara göre nüfusun dağılımı yaklaşık olarak aşağıdaki gibidir, (T.C. Resmi Gazete, 1989: 156-157).

12-14 yaşları	4.076.000	Ortaokul yılları
15-17 "	3.796.000	Lise yılları
18-21 "	4.610.000	Üniversite yılları
TOPLAM:	12.482.000	

Bu yaş gruplarında 1990 yılı itibariyle tahmini okullaşma oranları yaklaşık olarak ortaokul çağında % 60, lise çağında % 37 ve yükseköğretim çağında % 12 olarak gerçekleşmiştir.

Görüldüğü gibi örgün eğitimde ortaokul seviyesinde azımsanmayacak bir ilerleme sağlanmış olmasına karşılık lise ve yükseköğretim çağında okullaşma oranı düşük kalmıştır.

Ülkemizdeki yıllık genel nüfus artışı % 2.6'dır. Bu her yıl bir buçuk milyona yakın bebeğin doğması, çocuk ve genç nüfusun hızla artması demektir. Örgün eğitim kurumlarında artan genç nüfusun talep ettiği okulları sağlamak için büyük harcamalar gerekmektedir.

* Bu makale 5-7 Eylül 1990 yılında, I.Ü. Edebiyat Fakültesinde yapılan VI. Ulusal Psikoloji Kongresi'ne Bildiri olarak sunulmuştur.

** Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi

Öte yandan lise ve dengi okullarda okuyan gençlerin çoğuna göre bir yükseköğrenim kurumuna girmek kişiye prestij kazandırır. Herhangi bir yükseköğretim kurumundan mezun olmak çoğu liseli gençler için hayatta başarılı olmanın anahtarı olarak görülmektedir.

Ortaöğretimden mezun olan öğrenci sayısı yükseköğretimin alabileceği öğrenci kapasitesinin çok üstündedir. ayrıca bir yükseköğretim kurumunda okumak isteği talebi arttırmış ve yükseköğretime girişi bir yarış haline getirmiştir.

Liselerin bir üst eğitim kurumuna öğrenci hazırlamakta yeterli olmadığı, müfredatın (ders programlarının) üniversite giriş sınavlarında talep edilen bilgiyi tam olarak veremediği söylenmektedir. Ayrıca aynı tip örgün eğitim kurumunun verdiği eğitimin kalitesinde bölgeler arasında, hatta okuldan okula farklar bulunmaktadır. Eğitim niteliği bakımından elverişsiz olan okullarda okuyanlar ek eğitim alma ihtiyacını duymaktadır.

Bilindiği gibi üniversite giriş sınavında "çoktan seçmeli soru" türünden sorular sorulmaktadır. Öğrencilerin bu tür soruları seri olarak cevaplaması için alıştırmaya ihtiyacı vardır. Bu sebeplerden dolayı bir kısım öğrenciler dersanelere gitmektedirler.

Lise ve dengi okulların son sınıflarında okuyan ve yeni mezun öğrenciler yaş grubu ve eğitim seviyesi olarak çok önemli bir çağda bulunmaktadır. Bu çağdaki öğrenciler teorik olarak ergenlik döneminin birinci yarısının sonlarında veya ikinci yarısının başlarındadır.

Aynı zamanda buldukları öğrenim durumu ve yaş dolayısı ile hem eğitim, hem de mesleki olarak gelecekleri ile ilgili önemli kararlar almak durumundadırlar. (Kağıtçıbaşı, 1972:36).

Yukarıda da belirtildiği gibi sayı olarak bu durumda bulunan oldukça kalabalık bir genç nüfusa sahibiz. Bu yüzden onların özelliklerinin tesbiti yararlı olacaktır.

Kısaca bu çalışmanın amacı bir yükseköğretim kurumuna girmek için hazırlanan ve özel bir dersaneye devam eden bir grup gencin kendisi, ailesi, okulu ve ilgi ve özellikleri ile ilgili genel durumunu tesbit etmektir.

YÖNTEM

Örnekleme

Araştırmanın örnekleme merkezi İstanbul'da bulunan bir özel dersanenin üniversiteye hazırlık kursuna devam eden tüm öğrencileridir.

Dersanenin şubeleri İzmit'te, Kadıköy'de (iki şube), Merkezde ve Bakırköy'dedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu üniversiteye hazırlanmak için dersaneye devam eden lise son sınıf öğrencileri, bir kısmı da liseyi yeni bitirmiş gençlerdir. Öğrencilerin toplam sayıları 2699'dur. Bunların 977'si (% 36 sı) kız, 1722'si (% 64'ü) erkektir.

Öğrenci Bilgi Formu

Araştırmada araç olarak kullanılmak üzere araştırmacı tarafından hazırlanmıştır ve 44 sorudan oluşmaktadır. Bilgi Formu "Kişi ve Aileye Ait Bilgiler", "Okul ve Derslerle İlgili Bilgiler" ve "İlgi ve özelliklerle ilgili Bilgiler" olmak üzere üç bölümdür. Bilgi Formunda her soruya verilebilecek muhtemel cevap seçenekleri belirtilmiş, bazı sorular da açık uçlu olarak sorulmuştur. Formda yer alan açık uçlu sorular dışındaki sorular bilgisayarda değerlendirilecek şekilde hazırlanmıştır.

Araştırmanın Süreci

Bu uygulama 1986-1987 öğretim yılında yapılmıştır. Öğrenci Bilgi Formları dershanenin her şubesindeki rehberler tarafından 25'er kişilik sınıflarda uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Öğrenci Bilgi Formu dersanenin bilgisayarında değerlendirilmiş ve sonuçlar yüzdeler halinde çıkarılmıştır. Ayrıca bazı değişkenler üzerinde kaykare testi yapılmıştır.

SONUÇ

"Öğrenci Bilgi Formu" uygulananların toplam sayısı 2699'dur. Bunların 977'si (% 36'sı) kız, 1722'si (% 64'ü) erkektir.

Babalarının sadece % 2' si tahsilsiz ve % 3' ü okur-yazardır. % 23' ünün babaları lise mezunu, % 23' ünün ise üniversite mezunudur. Babalarının % 36' sı ilkokul mezunu iken % 13' ü ortaokulu bitirmiştir. Genel olarak babalarının % 49' u ilk ya da orta tahsilli, % 46' sı lise ya da üniversite tahsillidir.

Öğrencilerin anneleri arasında tahsilsiz olanların oranı % 9' dur. % 8' i okur-yazar, % 45' i ilkokul mezunudur. Anneleri ortaokul mezunu olanlar % 13, lise mezunu olanlar % 19, üniversite mezunu olanlar % 6' dır.

Babalarının meslek dağılımına baktığımızda işçi olanlar % 18, memur olanlar % 16 oranındadır. Öğrencilerin % 39'unun babası serbest meslek sahibidir. Geri kalanların % 11'i değişik mesleklerde çalışmakta, % 16'sı da fen bilimleri, mühendislik bilimleri, iktisadi ve sosyal bilimler alanında çalışmaktadır.

Öğrencilerin annelerinin büyük bir kısmı (% 88' i) ev kadınıdır. Yalnızca % 2' si memur ve % 2' si işçi olarak çalışmaktadır. Kalan % 8' i ise değişik mesleklerde çalışan annelerdir.

Öğrencilerin % 93' ünün babası, % 96' sının annesi hayattadır. % 1' inin annesi üveydir. % 3' ünün anne ve babası aynıdır.

Öğrencilerin % 5' i tek çocuktur. % 32' sinin bir kardeşi vardır. % 27' sinin iki kardeşi, % 16' sının üç kardeşi ve % 8' inin dört kardeşi vardır. % 12' sinin dörtten fazla kardeşi vardır.

Öğrencilerin % 1' inin ailesinde iki kişi, % 10' unun ailesinde üç kişi, % 35' inin ailesinde dört kişi, % 28' inin ailesinde beş kişi, % 13' ünün ailesinde altı kişi yaşamaktadır. % 6' sının ailesi yedi kişiden fazladır. Ailesinde yedi kişiden fazla olanların yüzdesi 7' dir.

Evlerindeki oda sayısına bakıldığında iki odalı evde oturanlar % 6, üç odalı evde oturanlar % 40, dört odalı evde oturanlar % 40, beş odalı evde oturanlar % 9, evlerindeki oda sayısı 6 olanlar % 3 ve evlerindeki oda sayısı 6' dan fazla olanlar % 2 oranındadır.

Öğrencilerin ailelerini hangi gelir dağılımı içinde gördüğünü saptamak için sorular soruya verilen cevaplara göre % 2' si ailelerini ortanın altında, % 62' si orta halli, % 31 ortanın üstünde ve % 5' i zengin olarak görmektedir. Ailesini fakir olarak gören öğrenci yoktur.

Öğrencilere ailelerinde en çok kimin sözü geçtiği şeklindeki soruya verilen cevaplara göre, ailelerini % 40' ında babanın, % 6'sında annenin en çok sözü geçmektedir. % 49 oranındaki ailede ise anne ve baba müşterek karar vermektedirler. Dede veya ninelerin sözünün geçtiği aileler % 1' dir.

Anne-baba, dede ve ninelerin dışında aile içinde en çok sözü geçen diğer kişiler % 4 oranındadır.

Öğrenci Bilgi Formunu cevaplayan gençlerin % 84' ü anne ile babalarının "iyi" geçindiklerini söylemişlerdir. anne ile babalarının birbirleri

ile olan ilişkilerini "orta" olarak görenler % 9' dur. Anne ile babalarının ilişkilerinin "iyi olmadığını" düşünenler % 7' dir.

Öğrencilerin % 88' inin annesi ile ilişkileri "iyidir". % 11' i annesi ile olan ilişkilerini orta olarak değerlendirmiş, % 1' i ise bunun iyi olmadığını bildirmiştir.

Erkek öğrenciler arasında annesi ile ilişkilerini "orta" olarak değerlendirenlerin oranı % 9.2 iken, kızlar arasında anneleri ile ilişkilerini "orta" olarak görenler % 14.1' dir. Kız ve erkek öğrencilerin anneleri ile nasıl geçindiklerine ilişkin verdikleri cevaplar. 01 düzeyinde anlamlıdır, (TABLO 1).

Genel olarak babaları ile ilişkilerini "iyi" şeklinde değerlendirenler % 76 dolayındadır. Bu ilişkiyi "orta" olarak değerlendirenler % 17' dir. Kızlar ve erkekler arasında, bu şekilde cevap verenlerin oranında değişiklik yoktur. Babaları ile olan ilişkilerini "iyi değil" şeklinde değerlendirenler % 6.7' dir. Kız ve erkek öğrencilerin babaları ile nasıl geçindiklerine dair verdikleri cevaplar arasında anlamlılık yoktur, (TABLO 1).

Dersaneye devam eden öğrencilerin % 70' inin evinde ayrı bir odası vardır.

Öğrencilere "Gelecekte, meselâ 10 yıl sonra ne yapmakta olacaksınız?" şeklinde sorulan soruya verilen cevapların dökümü şöyledir:

% 3' ü kendilerini on yıl sonra üniversiteyi bitirmiş ve iş arayan birisi olarak görmektedir. Kızlar ve erkekler aynı oranda benzer cevap vermişlerdir. Annesi üvey olanların % 14.8' i on yıl sonra üniversiteyi bitirmiş ama iş arıyor olduklarını tahmin etmişlerdir. anne-babası ayrı olanlar arasında ve ailesinin gelirini ortanın altında görenlerde bu şekilde düşünenler % 4.9 ve % 5.6' dır.

Ailesini "orta halli" görenlerin % 3.5' i, "ortanın üstünde" görenlerin % 2' si ve "zengin" görenlerin % 1.5' i kendilerini on yıl sonra üniversiteyi bitirmiş ve iş arayan birisi olarak düşünmektedirler.

Öğrencilerin % 53.2' si on yıl sonra üniversiteyi bitirmiş, iş bulmuş ve evlenmiş olduklarını tahmin etmişlerdir. Kızların % 50.1' i, erkeklerin % 55' i aynı cevabı vermiştir.

Annesi üvey olanların % 44.4' ü, anne ve babası ayrı olanların % 49.4' ü, ailesinin gelirini "ortanın altında" görenlerin % 37' si, "ortanın üstünde" görenlerin % 56' sı ve "zengin" görenlerin % 55.6' sı on yıl sonra kendilerini üniversiteyi bitirmiş, iş bulmuş ve evlenmiş olduklarını düşünmektedirler.

Öğrencilerin % 2.34 ü geleceğin kendilerine aydınlık gelmediğini düşünmektedirler. Kızların % 1' i, erkeklerin % 3' ü bu şekilde cevap vermişlerdir.

Anneleri üvey olanların % 3.7' si, anne-babası ayrı olanların % 4.9' u, ailelerinin gelirlerini "ortanın altında" görenlerin % 3.7' si, "orta" görenlerin % 2.4' ü, "ortanın üstünde" görenlerin % 2' si "zengin" olanların % 1.5' ğu için gelecek aydınlık görünmemektedir.

Gelecek için tahmin yapmanın güç olduğunu ifade edenler % 32.9' dur. Anneleri üvey olanların % 18.5' i, anne ve babası ayrı olanların % 30.9' u, gelirlerini "ortanın altında" görenlerin % 42.6' sı, "orta halli" görenlerin % 36' sı, "ortanın üstünde" görenlerin % 28' i, "zengin" olanların % 20.7' si yukardaki şekilde düşünmektedir.

Genel olarak % 9 oranında bir grup da gelecek için diğer olasılıklar ileri sürmektedir.

Öğrencilerin on yıl sonra ne yapmakta olacaklarına ilişkin cinsiyete göre, annenin üvey veya öz oluşuna göre ve ailenin gelir gruplarına göre verdikleri cevaplarda .01 seviyesinde anlamlılık vardır, (TABLO 2).

Anketi cevaplayanların % 78' lik bir çoğunluğu sınıfta hiç kalmamıştır, % 16' sının bir yıl, geri kalanın iki yıl veya daha fazla kaybı vardır.

Ders başarısızlıklarının sebepleri ile ilgili bir soruya verilen cevapta öğrencilerin % 33.6' sı kendilerini "başarılı" görmekte, % 30.3' ü başarısızlığının sebebi olarak kendini göstermekte, % 1.1' i ailelerini, % 2.8' i çevrelerini, % 24.5' ğu eğitim sistemini sebep olarak ileri sürmektedirler. Başka nedenler ileri sürenlerin oranı % 7.7' dir.

Kızların ve erkeklerin bu soruya verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir fark yoktur, (TABLO 3).

Babaların tahsillerine göre bu soruya verilen cevaplara baktığımızda, babaları tahsilsiz olanların % 28.3' ü, okur-yazar olanların % 23.9' u, ilkokul mezunu olanların % 31.6' sı, ortaokul mezunu olanların % 34.6' sı, lise mezunu olanların % 35.2' si, üniversite mezunu olanların % 37' si ders başarısızlıklarının olmadığını söylemişlerdir.

Başarısızlığın sababini kendinde bulanlar, ailesinde bulanlar, çevresinde bulanlar ve eğitim sisteminde bulanların baba tahsillerine göre verdikleri cevapların yüzdeleri TABLO 3' de gösterilmiştir.

Öğrencilerin babalarının tahsilleri ile ders başarısızlığına karşı ileri sürdükleri cevaplar arasında .01 seviyesinde anlamlı bir ilişki vardır, (TABLO 3).

Okula devam ediş nedeni ile ilgili bir soruya verilen cevaba göre öğrencilerin % 46' sı kendi istedikleri için, % 53'ü hem kendileri, hem de aileleri istediği için, % 1'i ise aileleri istediği için okula devam etmektedirler.

Dersaneye devam eden öğrencilerin % 80' i seçecekleri dala karar vermiştir. % 17' si bu konuda kararsızdır. % 1' i okumak istediği bölümü hâlâ bilmemektedir. % 2' si ise farklı cevaplar vermişlerdir.

Karar verenlerin tercihlerinin % 57' si fen ve mühendislik bilimleri, % 34' ü iktisadi ve sosyal bilimler ve % 9' u yabancı dillerle ilgilidir.

Sorulardan birisi öğrencilerin kendilerini nasıl tanımladıklarına ilişkindi. Bunun için yarısı olumlu, yarısı olumsuz 28 sıfattan oluşmuş bir liste hazırlandı ve bu liste içinde kendi özelliklerine uygun gelen en çok ikisini seçmeleri istendi. En çok seçilen özellik sırası ile serinkanlılık, neşelilik, saygılı olmak ve uyumlu olmaktır.

Öğrencilerin % 64' ünün düzeltmek istediği kusurlu tarafları vardır. % 75' i kusurlarını düzeltmek için çaba göstermektedir.

Tercih ettikleri spor faaliyetinin ne olduğu sorusuna verilen cevabın dökümü şu şekildedir: Öğrencilerin % 31' i futbol, % 31' i basketbol, % 20' si voleybol ve % 18' i masatenisi oynamayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

SONUÇLARIN YORUMU VE TARTIŞMA

Öğrencilerin anne-babalarının tahsil seviyelerinin Türkiye'nin genel ortalamasının çok üzerinde olduğu görülmüştür.

Tahsilsiz anne ve babaların Türkiye'nin ortalamasının oldukça altında olması, alt kültür düzeyinde olanların çocuklarının lise son sınıfa kadar okuma şanslarının az olduğunu göstermektedir.

Anne ve babanın tahsil seviyeleri yükseldikçe çocuklarını lise ve üniversitede okutma şansları artmaktadır.

Çocukların anne-babalarını model almaları, anne-babanın çocuğu ile ilgili beklentilerinin kültürel seviyelerine göre değişmesi tahsilli ebeveynne sahip çocukların okuma şanslarını artırmaktadır.

Alt kültür grubundaki ebeveyn (anne-baba) çoğu kez ekonomik olarak da sıkıntı içinde bulunduğundan çocuklarını bir an önce evin geçimine katkıda bulunmaları için işe yönlendirmektedir.

Dersaneler ebeveyne fazladan ekonomik bir yük getirdiği için, dersanedeki öğrencilerin babaların % 39' unun -sabit gelirli mesleklere göre kazanç açısından daha elverişli olduğu düşünülen- "serbest meslek" erbabından oluşu manidardır. Babaların % 16' sı memur ve % 18' i işçidir. Diğerleri değişik mesleklerde (% 11) çalışmakta veya yüksek tahsil gerektiren işler yapmaktadırlar, (% 16).

Öğrencilerin % 62' si ailelerini "orta halli" olarak görmektedir. Başka bir araştırmamızda da öğrencilerin % 66.6' sı ailelerinin "orta halli" olduğunu belirtmişti, (Kulaksızoğlu, 1985: 82). Bir diğer araştırmada da öğrencilerin % 66'sı "orta seviyelerde ailelere" mensup olduklarını söylemişlerdir, (Kağıtçıbaşı, 1972).

Araştırmamızda öğrencilerin % 2' si ailelerini "ortanın altında", % 31' i "ortanın üstünde" ve % 5' i de "zengin" olarak görmektedir. önceki araştırmamızda "ortanın altında" olanlar % 6.6 ve "ortanın üstünde ve zengin" olanlar % 26.6 oranındaydı, (Kulaksızoğlu, 1985: 82). Kağıtçıbaşı'nın araştırmasında(1972) kendini ortanın altında görenler % 6.42 ve ortanın üstünde görenler % 27.17' dir.

Gökçe'nin (1984) araştırmasında ise gençlerin % 63.2' si ekonomik seviyelerini "orta halli", % 24.5' u "iyi veya çok iyi", % 12.2' si "kötü" veya "çok kötü" olarak görmektedirler.

Araştırmamızda kendilerini "ortanın üstünde" ve "zengin" olarak görenlerin daha çok olması, grubun özel dersaneye devam edenlerden oluşmasına bağlanabilir.

Ayrıca aile gelirlerinin subjektif olarak tahmin edilmesinin istendiği durumlarda değerlerin "ortaya toplanma" veya "ortaya yığılma" eğilimi gösterdikleri görülmektedir.

Bundan başka bireylerden kendilerinin gelir gruplarını veya sosyal seviyelerini tayin etmeleri istendiğinde, kendisini çevresinde ilişkide bulunduğu insanlarla kıyaslamakta, onlarla bir arada yaşadığı ve karşılıklı etkileşim içinde olduğu için aralarında oluşan ortak bir "sınıf kültürü" ne göre kendi grubunu tayin etmektedir.

Öğrencilerin % 88' i anneleri ile ilişkilerini "iyi", % 11'i "orta", % 1'i de "iyi değil" olarak değerlendirmiştir. Önceki araştırmamızda % 86.6' sından "iyi " veya "çok iyi", % 11.33' ünden "orta" ve % 2' sinden "iyi değil" cevapları alınmıştır.

Öğrencilerin anneleri ile olan ilişkileri cinsiyete göre incelendiğinde kızların, erkeklere göre ilişkiyi "orta" şeklinde

değerlendirmeleri daha fazladır. Bu cevaplar .01 seviyesinde anlamlıdır. Bu sonuca göre erkekler kızlara göre anneleri ile daha iyi geçinmektedir, (TABLO 1).

Babaları ile olan ilişkileri "iyi" olarak değerlendirenler % 76' dır. önceki araştırmamızda bu soruya verilen cevap tabu oranın % 81.2 olduğunu örmekteyiz. Babaları ile ilişkilerini "orta" olarak görenler % 17' dir. Bu oran önceki araştırmamızda % 11.3' tür. Babaları ile ilişkilerinin iyi olmadığını söyleyenler % 6.7' dir. önceki araştırmamızda babaları ile geçinemediklerini söyleyenler % 6 oranında idi, (Kulaksızoğlu, 1985: 102).

Hem kızların, hem de erkeklerin anneleri ile babalarından daha iyi geçindikleri anlaşılmaktadır.

Kızların anneleri ve babaları ile nasıl geçindiklerine ilişkin verdikleri cevaplarla, erkeklerin anneleri ve babaları ile nasıl geçindiklerine ilişkin verdikleri cevaplar .01 seviyesinde anlamlıdır, (TABLO 4).

Bu cevaplar bir kısım gencin babalarını aile içinde hâlâ bir otorite unsuru olarak algıladıklarını göstermektedir. Babaların da çocuklarına karşı "mesafeli" davranmaları genç-baba ilişkisinin anneye göre daha az olumlu olmasına sebep olabilir. Babaların çocukları ile geçirdikleri zamanın azlığı ve bunun yarattığı iletişim eksikliği başka bir sebep olarak ileri sürülebilir.

Araştırmaya katılanların ailelerinde yaşayan ortalama kişi sayısı 4.874 dir. Şehir ailesinin ortalama büyüklüğünü gösteren bu sayı diğer araştırmalara da doğrulanmaktadır. Diğer araştırmamızda İstanbul'daki ortalama aile başına düşen nüfus 4.84 olarak bulunmuştu, (Kulaksızoğlu, 1985: 90). Başka bir araştırma İstanbul'da aile büyüklüğünü 4.72 olarak belirlemiştir, (Şenyapılı, 1984: 274-286).

Araştırmamızda odabaşına düşen kişi 1.32 olarak belirlenmiştir. Bu sayı diğer araştırmamızda 1.34 olarak bulunmuştu, (Kulaksızoğlu, 1985:92). Oktay'ın araştırmasında (1983) odabaşına 1.3 kişi düştüğü bildirilmektedir. Görüldüğü gibi her üç araştırmada bulunan oda başına düşen kişi sayısı birbirine çok yakındır.

Araştırmamıza katılan öğrencilerin evlerindeki oda sayısı 3.68 olarak bulunmuştur. Bu sayı önceki araştırmamızda 3.59 olarak belirlenmişti, (Kulaksızoğlu, 1985:89).

Öğrencilerin yarıdan fazlası on yıl sonra kendilerini oldukça olumlu bir durumda görmektedirler.

Gelecekte neler yapmakta olacaklarına ilişkin öğrencilerin verdikleri cevaplar cinsiyete göre, annelerinin üvey veya öz oluşuna veya anne-babanın ayrı oluşuna göre, ailelerinin sahip olduğu gelir gruplarına göre incelendiğinde cevapların .01 seviyesinde anlamlı olduğu görülmektedir.

Annesi üvey olanlar öz olanlara göre, geliri ortanın altında olanlar geliri ortanın üstünde olanlara göre geleceğe ilişkin düşüncelerinde daha karamsar görünmektedirler.

Daha önce aynı yaş grubundaki gençler üzerinde yaptığımız araştırmada, lise son sınıftaki öğrencilerin en önemli problem alanları

1. Gelecek, meslek, tahsille ilgili
2. Sosyal boş zaman faaliyeti ile ilgili
3. Okul çalışmalarına uyumla ilgili

olarak bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin % 27' si "en önemli problemlerinin ne olduğu" sorusuna üniversiteye girmekle ve derslerle ilgili sorunları öncelikle dile getirerek cevap vermişlerdir, (Kulaksızoğlu, 1985: 129)

Baymur (1965) lise öğrencilerine uyguladığı Problem Tarama Listesinde, onları üzen problem alanlarının ilk üçünü önem derecesine göre şu şekilde sıralamaktadır.

1. Okul ve öğretmenlerle ilgili problemler
2. Gelecekle ve üniversiteye girememeyle ilgili problemler
3. Ev ve aile ile ilgili problemler

Gökçe'nin (1984) araştırmasında Türk Gençliği'nin en önemli sorunlarından ilk üçünü

1. Üniversiteye girememe
2. İşsizlik
3. Meslek edinmekte güçlükler

olarak sıralamaktadır.

Görüldüğü gibi üniversiteye girememe korkusu ve gelecekle ilgili terdirginlikler lise son sınıftaki gençlerin en önemli sorun alanını oluşturmaktadır.

Bu konudaki diğer sorunların tesbit edilmesi için daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır.

EKLER

TABLO 1. KIZ VE ERKEK ÖĞRENCİLERİN ANNE VE BABALARI İLE İLİŞKİLERİ

	İYİ		ORTA		*İYİ DEĞİL		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	
ANNENİZLE İLİŞKİNİZ NASIL?	820	84.9	136	14.1	10	1	966	100.0	X ² 15.09 Sd=2 p<0.01
	1515	89.8	155	9.2	18	1.1	1688	100.0	
	2335	88.8	291	11.0	28	1.1	2654	100.0	
BABANIZLA İLİŞKİNİZ NASIL?	732	77.0	166	17.0	59	6	977	100.0	X ² 1.10 Sd=2 Anl.Değil
	1308	76.0	292	17.0	122	7.1	1722	100.0	
	2060	76.3	458	17.0	181	6.7	2699	100.0	

* Bazı sorulara eksik cevaplar verildiği için frekanslar denek sayıları ile eşit değildir.

TABLO 2. ÖĞRENCİLERİN ON YIL SONRA NE YAPMAKTA OLACAKLARINA İLİŞKİN TAHMİNLERİ

	Üniversiteyi Bitirmiş, İş arayan Birisi Olacaklarını Düşünenler		Üniversiteyi Bitirmiş, İş Bulmuş, Evlenmiş Birisi Olacaklarını Düşünenler		Geleceğin Aydınlik Olmadığını Düşünenler		Gelecek İçin Tahmin Yapmanın Güç Olduğunu Düşünenler		Gelecek İçin Diğer Olasılıklar Olduğunu Düşünenler		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kızlar	29	3.0	489	50.1	10	1.0	371	38.0	78	8.0	977	100.0	$\chi^2 26.59$
Erkekler	52	3.0	947	55.0	52	3.0	516	30.0	155	9.0	1722	100.0	Sd=4
Toplam	81	3.0	1436	53.2	62	2.3	887	32.9	233	8.6	2699	100.0	p<0.01
Annesi tüvey olanlar	4	14.8	12	44.4	1	3.7	5	18.5	5	18.5	27	100.0	$\chi^2 22.37$
Anne-babası ayrı olanlar	4	4.9	40	49.4	4	4.9	25	30.9	8	9.9	81	100.0	Sd=2
Anne-babası ayrı olmayanlar	73	2.8	1384	53.4	57	2.2	857	33.1	220	8.5	2591	100.0	p<0.01
Toplam	81	3	1436	53.2	62	2.3	887	32.9	233	8.6	2699	100.0	$\chi^2 78.87$
Gelirleri ortanın altında	3	5.6	20	37.0	2	3.7	23	42.6	6	11.1	54	100.0	Sd=12
Gelirleri orta	59	3.5	873	52.2	41	2.4	602	36.0	99	5.9	1674	100.0	p<0.01
Gelirleri ortanın üstünde	17	2.0	468	56.0	17	2.0	234	28.0	100	12.0	836	100.0	
Zengin	2	1.5	75	55.6	2	1.5	28	20.7	28	20.7	135	100.0	
Toplam	81	3.0	1436	53.2	62	2.3	887	32.9	233	8.6	2699	100.0	

TABLO 3. DERS BAŞARISIZLIĞININ SEBEBİ İLE İLGİLİ SORUYA VERİLEN CEVAPLAR

	Ders Başarısızlığı Olmayanlar		Başarısızlığın Sebebini Kendinde Bulanlar		Başarısızlığın Sebeini Ailesinde Bulanlar		Başarısızlığın Sebebini Çevresinde Bulanlar		Başarısızlığın Sebebini Eğitim Sisteminde Bulanlar		Başarısızlığın Sebeini Diğer Nedenlere Bağlayalar		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Kızlar	332	35.4	28.1	28.1	10	1.1	20	2.1	234	24.9	78	8.3	938	100.0	$\chi^2 = 6.59$ Sd=4
Erkekler	534	32.6	516	31.5	18	1.1	52	3.2	396	24.2	121	7.4	1637	100.0	
Toplam	866	33.6	780	30.3	28	1.1	72	2.8	630	24.5	199	7.7	2575	100.0	ANL.DEĞİL
Babaları tahsilsiz olanlar	15	28.3	14	26.4	3	5.7	4	7.5	14	26.4	3	5.7	53	100.0	$\chi^2 = 59.09$ Sd=20 p<0.01
Babaları okur-yazar olanlar	17	23.9	24	33.8	3	4.2	1	1.4	15	21.1	11	15.5	71	100.0	
Babaları ilköğretim mezunu olanlar	291	31.6	301	32.6	10	1.1	29	3.1	204	22.1	87	9.4	922	100.0	
Babaları ortaokul mezunu olanlar	119	34.6	84	24.4	0	0.0	11	3.2	102	29.7	28	8.1	344	100.0	
Babaları lise mezunu olanlar	205	35.2	174	29.8	6	1.0	12	2.1	149	25.6	37	6.3	585	100.0	
Babaları üniversite mezunu olanlar	211	37.0	168	29.5	0	0.0	11	1.9	143	25.1	37	6.5	570	100.0	
Toplam	858	33.7	765	30.1	22	0.9	68	2.7	627	24.7	203	8.0	2543	100.0	

TABLO 4. KIZ VE ERKEK ÖĞRENCİLERİN ANNE VE BABALARI İLE İLİŞKİLERİ

	İYİ		ORTA		İYİ DEĞİL		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	
ANNENİZLE İLİŞKİNİZ NASIL? Kızlar	820	84.9	136	14.1	10	10	966	100.0	χ^2 40.66 Sd=2
BABANIZLA İLİŞKİNİZ NASIL?	752	77.0	166	17.0	59	6.0	977	100.0	
Toplam	1572	80.9	302	15.5	69	3.6	1943	100.0	p<0.01
ANNENİZLE İLİŞKİNİZ NASIL? Erkekler	1515	89.8	155	9.2	18	1.1	1688	100.0	χ^2 134.10 Sd=2
BABANIZLA İLİŞKİNİZ NASIL?	1308	76.0	292	17.0	122	7.1	1722	100.0	
Toplam	2823	82.8	447	13.1	140	401	3410	100.0	p<0.01

KAYNAKLAR

1. Baymur, Feriha. "Lise ve Dengi Okullara Giden Öğrencilerin Problemleri, Ankara, Teksir, 1965.
2. Gökçe, Birsen. Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları. Ankara: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, 1984.
3. Kağıtçıbaşı, Çiğdem. İzmir Lise Öğrencileri ile İlgili Sosyal Psikolojik Bir Araştırma. Ankara: A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Bas., 1972.
4. Kulaksızoğlu, Adnan. Ergen-Aile Çatışmaları ile Annenin Tutumları Arasındaki İlişki ve Ergenin Problemleri, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Ü., 1985.
5. Oktay, Ayla. Okul Olgunluğu. İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Mat., 1983.
6. Şenyapılı, Tansı. "Metropol Bölgelerinin Yeni Bir Ögesi Gecekondü Kadını", Türkiye'de Ailenin Değişimi: Toplumsal İncelemeler, Ankara: Sosyal Bilimler Derneği, 1984.
7. T.C. Resmi Gazete, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1990-1994, Ankara, 1989.